

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Mvndvs Et Mvndi Partes, Divinæ Bonitatis Ac Ivstitiæ
Præcones**

Stengel, Georg

Ingolstadt, 1645

§. 10. Amœnus terræ aspectus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52365](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52365)

Paul.
Burg.
super c. I.
Genes.
addit. I.

runt. Illi enim, per Orientales insulas, tandem, toto terrarum orbe emenso, trium annorum spatio, ad idem Hispaniæ littus, vnde exierant, redierunt. Quia verò non est alia aquæ, alia terræ sphaera, vt tamen contendit Paulus Burgensis, sed vnus efficitur ex vtroq; elemento globus, in quo terra aquis longè est maior, & cuius centrum est idem cum centro vniuersi; idcirco mira quædam vel ex ipsis aquarum ductibus, & tractibus terrarum varietas existit. Fluij enim veluti quædam venæ campos interfecant, & riui gratissimo aspectu præta distinguunt; nihilque est aspectu iucundius, quàm, ex alta arce, aut monte, tantquam fimbriata peristromata, regiones subpatentes fluminibus discriminatas intueri. Quod vel in exiguis his Mathematicorum globis agnoscere possumus, in quibus illi Europam, Asiam, Africam, Indiam, & totum hunc terrarum orbem, cum lacubus, amnibus, & ipso Oceano delineatum depictumque; curiosorum oculis consueuerunt representare.

§. X.

Amœnus terra aspectus.

Sed longè inferior est imago veritate.

si

Si quis te currus igneus cum Elia, aut bonus genius cum Habacuc, in sublime, supra terras, attolleret, vnde oculis tuis totæ sese subijcerent nationes, longè jucundiora videres, quàm tibi proponit in tabula penicillus. Quanta inde tibi varietas, amœnitas, latitudo appareret? Hinc camporum in infinitum patentium fusa planities. Hinc montium magnis & niualibus surgentium jugis erecti in sublime vertices. Inde dejectus fluminum, & ex vno fonte in orientem, occidentemque defusi amnes: vel summis cacuminibus nemora nutantia. Aliunde varij vrbiū situs, & seclusæ nationes locorū difficultate. Quarum aliæ se in erectos subtrahunt montes; aliæ ripis, lacu, vallibus, palude circumfunduntur. Nec non adjecta cultu seges; & arbuta sine cultore fertilia; & riuorum lenis, intra prata, & amœnissimus discursus; & littora in portum recedentia; sparsæque tot per vastum insulæ; quæ interuentu suo, velut gemmæ, maria distinguunt. Nec ipsa te formidabilis alioquî aquarum immensitas non oblectaret. Ex alto tibi ostenderetur vinculum terrarum Oceanus, continuatio gentium, triplici sinu

sinu

sinu refulgens, & ingenti licentia exæstua-
 ans; medióque rursus in mari nitentes ig-
 niam faces nocturno tempore: interdum
 autem, quietis, & sine vento fluctuantibus
 aquis, immani, & fidem excedenti ma-
 gnitudine terrentia animalia, aut anima-
 libus similia simulachra: quædam gra-
 uia, & alieno se magisterio mouentia; qua-
 dam velocia, concitatis perniciores remi-
 gijs; quædam haurientia vndas, & magno
 præter nauigantium periculo, rotos fistu-
 lis fluuios efflantia. Aqua enim spiritu a-
 ctâ, quasi per diabetem, siphonum modo,
 emicat. Aspiceres indidem nauigia, quas
 non nouêre, terras quærentia. Aspiceres
 nihil humanæ audaciæ intentatum. Spe-
 ctares vtrumque Oceani littus; & mare
 tanquam hospitium fluuiorum, fontem
 imbrium, derivationem alluionum, inue-
 ctionem com meatuum; cingulum terræ,
 quo sibi distantes populi copulantur; limi-
 tem hostium, quo præliorum remouen-
 tur pericula; liquidum murum, quo bar-
 baricus furor clauditur; subsidium in ne-
 cessitatibus, refugium in periculis; gra-
 tiam in voluptatibus; salubritatem vane
 tudinis; separatorum conjunctionem; iti-
 neris

neris compendium; transfugium laborantium; subsidium vectigalium; sterilitatis compensationem; deniq; etiam formidinem audacissimorum; laboris officinam; sedem tempestatum; patriam naufragiorum, theatrum tragœdiarum. Quorum spectaculorum tristitiâ ipsâ lætareris. Si quidem

*Suaue, mari magno, turbantibus aquora
ventis,* Lucret.
lib. I.

E terra magnum alterius spectare laborem:

Non quia vexari quœnquam est jucunda voluptas,

Sed quibus ipse malis careas, quia cernere suaue est.

S. XI.

Theodoretus, è terra aspectu in Deum ascensio.

Ad hunc modum quidam terras, aquis discriminatas, sunt cum voluptate, contemplati, & verò etiam accensi ad amandum terræ marisque Conditoem. *Terra situm considera, inquit Theodoretus, & multiformem eius speciem. Nec enim omnia vel supina, vel plana, aut etiam ardua sunt, sed in montes, silvas & campos tota terra diuisa est.* Theodoret serm. 1. de prouid.

V Videas